

Het Franscoenenpad in Alkmaar, beeld via JUB Holland en terillustratie

Niek Hendriks

Een *digital twin* wordt pas waardevol als hij beleid verandert

Alkmaar gebruikt data niet alleen om de stad beter te begrijpen, maar vooral om betere keuzes te maken

Een *digital twin* is voor veel gemeenten nog vooral een technisch begrip. In Alkmaar is het uitgegroeid tot een hulpmiddel waarmee afdelingen samen aan beleidsvraagstukken werken. Volgens programmamanager Niek Hendriks zit de grootste winst niet in de software, maar in het feit dat iedereen naar dezelfde informatie kijkt. Daardoor verandert niet alleen de snelheid van werken, maar ook de manier waarop besluiten worden genomen.

Auteur: Heleen Kommers

‘Het gaat om het verbinden van de vraagstukken in de gemeente’, zegt Hendriks. Volgens hem wordt een *digital twin* pas echt waardevol wanneer verschillende beleidsterreinen dezelfde informatie gebruiken. Niet de techniek staat centraal, maar de vraag welke beleidskeuzes je beter kunt maken als alle relevante gegevens op één plek samenkomen.

Van inzicht naar beleid

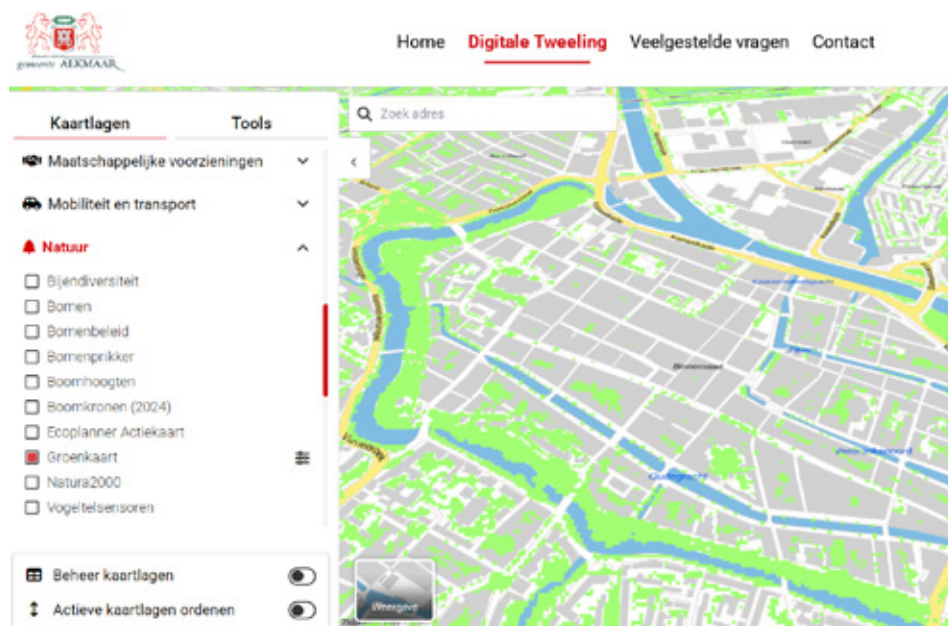
Dat verschil is volgens Hendriks inmiddels duidelijk zichtbaar. Waar de gemeente enkele jaren geleden vooral wist hoeveel groen er aanwezig was, kan Alkmaar nu veel gericht analyseren hoe de stad zich ontwikkelt. ‘We kunnen nu veel beter zien hoe het gaat met de groen- en

ecologische ontwikkeling van Alkmaar en in welke wijken groen toeneemt of juist afneemt. Ook kijken we naar de kwaliteit van het groen. Met satellietdata zien we niet alleen dát ergens groen ligt, maar ook of het gaat om gras, struiken of bomen. Bovendien kunnen we die ontwikkeling vergelijken met voorgaande jaren.’ Die informatie wordt niet alleen gebruikt door de groenafdeling. Juist doordat alle gegevens in dezelfde digitale omgeving beschikbaar zijn, ontstaan volgens Hendriks nieuwe verbanden tussen verschillende beleidsvelden.

Verschillende opgaven, dezelfde kaart

Volgens Hendriks wordt de *digital twin* inmiddels ingezet voor uiteenlopende opgaven, zoals

De grootste winst zit niet in de software, maar in het feit dat iedereen met dezelfde informatie werkt

De digital twin van Alkmaar

biodiversiteit, hittestress en klimaatadaptatie. 'We beschikken over honderden informatie- en analyselagen. Denk aan de hoogte en breedte van bomen, warmtekaarten, de verhouding tussen groen en grijs en ecologische barrières. Daardoor krijgen we snel inzicht in hoe we integraal kunnen sturen op verschillende vraagstukken.'

Soms levert dat onverwachte inzichten op. Zo bleek volgens Hendriks dat gegevens over energielabels ook iets kunnen zeggen over investeringen in monumenten. 'Daardoor ontstaan weer nieuwe beleidsvragen die je vooraf misschien niet had verwacht.'

Niet sneller, maar anders

De ambitie van Alkmaar gaat verder dan processen versnellen. Interessanter is de vraag of de *digital twin* ook daadwerkelijk leidt tot andere beleidskeuzes.

'Een concreet voorbeeld is ons beleid voor kleine windmolens op agrarische bedrijven. Bij de eerste uitwerking gold een ruime afstand tot de ringvaarten. Toen we dit analyseerden met de digitale tweeling, bleek dat er hierdoor nog maar op een zeer beperkt aantal locaties ruimte overbleef voor plaatsing. De analyse liet zien dat deze afstand groter was dan nodig. Daarom hebben we de beleidsregel aangepast en de afstand verkleind. Daardoor kwamen aanzienlijk meer geschikte locaties beschikbaar. In dit

geval heeft de digitale tweeling dus niet alleen geleid tot een sneller inzicht, maar ook tot een daadwerkelijke aanpassing van het beleid.'

Samenwerking als grootste winst

Volgens Hendriks zit de grootste verandering uiteindelijk niet in de techniek, maar in de organisatie.

'Doordat alle informatie op één plek beschikbaar is, tillen we de kennis van de gemeente naar een hoger niveau. De grootste winst zit in de samenwerking, de snelheid van werken en de kosten die we besparen. Vroeger zat actuele informatie vaak bij enkele personen. Nu werkt iedereen vanuit dezelfde informatie.'

Dat maakt het volgens hem eenvoudiger om verschillende belangen tegelijk af te wegen. Een beleidsmedewerker groen, planoloog, verkeerskundige of duurzaamheidsspecialist kijkt niet langer vanuit een eigen dataset, maar vanuit één gedeeld beeld van de stad.

Kan een gemeente nog zonder?

Hendriks is duidelijk over de toekomst. 'In de moderne digitale samenleving van 2026 kan het eigenlijk niet meer dat een gemeente geen centraal systeem heeft voor haar informatie.'

Daar verbindt hij direct een bredere ontwikkeling aan. Sinds dit jaar bestaat de Stichting Digitale Tweeling Nederland, die publieke orga-

Data worden pas waardevol als ze leiden tot andere gesprekken en betere afwegingen

nisaties ondersteunt bij de ontwikkeling van een eigen *digital twin*. Volgens Hendriks is daarmee een belangrijke drempel verdwenen.

'Gemeenten kunnen ook zonder digitale tweeling goede besluiten nemen. Het verschil zit vooral in de snelheid, de volledigheid en de betrouwbaarheid van de informatie waarop die besluiten worden gebaseerd. Zonder een centrale digitale omgeving ben je vaak afhankelijk van informatie uit verschillende systemen, de kennis van individuele collega's en handmatige analyses. Dat kost meer tijd en vergroot de kans dat belangrijke verbanden over het hoofd worden gezien. Een digitale tweeling brengt gegevens uit verschillende bronnen samen en maakt die direct inzichtelijk. Daardoor kunnen gemeenten sneller zien wat de gevolgen zijn van beleidskeuzes en beter onderbouwde besluiten nemen. Gemeenten die nog op de traditionele manier werken missen die mogelijkheid om integraal en datagedreven naar vraagstukken te kijken.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!